

ORTAK MİRASIMIZ

Mezopotamya ve Anadolu
Medeniyetlerinin Katkıları

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER

Engin DEMİRCİ

İKİ ÖNEMLİ COĞRAFYA

ANADOLU

Asya ile Avrupa
arasında bir köprü.

MEZOPOTAMYA

Fırat ve Dicle nehirleri
arasındaki verimli bölge.

Yakınlık, ticaret ve
kültürel etkileşimi artırdı.

engindemirci44

Sayfa 2 / 18

SÜMERLER

Şehir devletlerinde yaşadılar;
krallarına Patesi denirdi.

ÇİVİ YAZISI

İlk yazıyı geliştirdiler
(yaklaşık MÖ 3200).

TEKERLEK VE TAKVİM

Tekerleği kullandılar;
Ay yılına dayalı
takvim yaptılar.

ZİGGURAT

İbadet, okul, ambar
ve gözlem için
kullanıldı.

KANUN VE DESTAN

Urukagina yazılı
kanunlar hazırlattı.
Gılgamış Destanı
yazıya geçirildi.

Yazı, bilgilerin kaydedilmesini ve
tarihin başlamasını sağladı.

engin.demirci.393

Sayfa 3 / 18

BABİLLER

Başkent: Babil

HAMMURABİ KANUNLARI

Yazılı kurallarla toplumsal düzeni sağlamayı amaçladı.

KISASA KISAS

Kanunlarda karşılığın yapılan davranışla ilişkilendirildiği bir ilke.

BİLİM VE MİMARİ

Babil Asma Bahçeleri ve Babil Kulesi anlatılarıyla tanındılar. Tabletlerde matematik ve astronomi bilgileri vardı.

Yazılı kanunlar, hukuk mirasının önemli bir parçasıdır.

engindemirci44

Sayfa 4 / 18

ASURLAR

Başkent: Ninova

TİCARET

Tarımın zor olduğu topraklarda hayvancılık ve ticaret gelişti.

KANIŞ (KÜLTEPE)

Anadolu'da önemli bir ticaret merkeziydi.

YAZININ YOLCULUĞU

Asurlu tüccarlar çivi yazısını Anadolu'ya taşıdı; Anadolu'da tarihî çağlar başladı.

NİNOVA KÜTÜPHANESİ

Kral Asurbanipal'ın kurduğu ünlü kütüphane.

Ticaret, iki bölge arasında kültürel etkileşim kurdu.

@engindemirci44

Sayfa 5 / 18

HİTİTLER

Başkent: Hattuşa (Çorum)

PANKUŞ MECLİSİ

Kralın yetkilerinin sınırlandırılmasına ve danışmaya örnektir.

TAVANANNA

Kraliçe, kraldan sonra en yetkili kişiydi.

ANALLAR

Yıllıklar, olayların yazılı kaydını tuttu.

KADEŞ ANTLAŞMASI

Hititler ve Mısırlılar arasında yapılan önemli yazılı antlaşma.

Hititler tarih yazımı ve antlaşma mirasına katkı sağladı.

İYONLAR

Efes, Milet ve Foça çevresinde
şehir devletleri kurdular.

DENİZ TİCARETİ

Deniz yoluyla farklı
toplumlarla ilişki kurdular.

BİLİM VE DÜŞÜNCE

Tales, Pisagor, Hipokrat ve
Herodot gibi isimler yetişti.

MİMARİ

Efes ve Artemis Tapınağı
önemli eserleridir.

Bilim, felsefe ve merak ortak mirasımızı zenginleştirdi.

LİDYALILAR

Başkent: Sardes (Manisa)

PARANIN KULLANIMI

Para, alışverişi kolaylaştırdı.

KRAL YOLU

Sardes'ten Mezopotamya'ya uzanan ticaret yolu.

Lidyalıların para kullanımı ekonomik yaşama kalıcı katkı sağladı.

FRİGLER VE URARTULAR

FRİGLER – Gordion

Tarımda geliştiler. Fibula denilen çengelli iğneyi kullandılar; dokumacılıkta ilerlediler.

URARTULAR – Van çevresi

Kaleleri, su kanalları ve sulama sistemleriyle tanındılar; metal işçiliğinde geliştiler.

Farklı ihtiyaçlar, farklı beceri ve eserleri ortaya çıkardı.

BENZERLİKLERİ KEŞFEDELİM

Ortak ihtiyaçlar benzer
çözümler doğurdu.

YÖNETİM

Sümerler ve İyonlar şehir devletlerinde yaşadı.

YAZI VE KAYIT

Yazı, bilgiyi ve olayları kaydetmekte
kullanıldı.

HUKUK

Yazılı kurallar toplumsal düzeni amaçladı.

TİCARET

Asurlular ve Lidyalılar ticaret yollarını
kullandı.

DİNÎ YAPILAR

Her iki bölgede de büyük ibadet yapıları kuruldu.

Benzerlikleri bulurken ortak ihtiyaçlara bak.

FARKLILIKLARI KARŞILAŞTIRALIM

Her bölge, kendi koşullarına göre farklı katkılar sundu.

YAZI VE HUKUK

Mezopotamya:

Sümer yazısı,
Babil kanunları

Anadolu:

Hititlerin Kadeş
Antlaşması

EKONOMİ

Mezopotamya:

tarım ve sulama

Anadolu:

Lidya parası ve ticaret

BİLİM

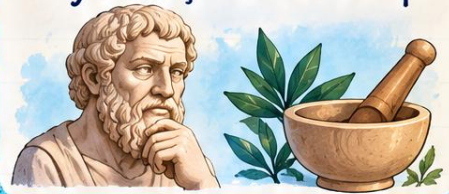
Mezopotamya:

astronomi ve matematik

Anadolu:

İyon düşünürleri ve tıp

MİMARİ

Mezopotamya:

zigguratlar

Anadolu:

Hattuşa ve Artemis Tapınağı

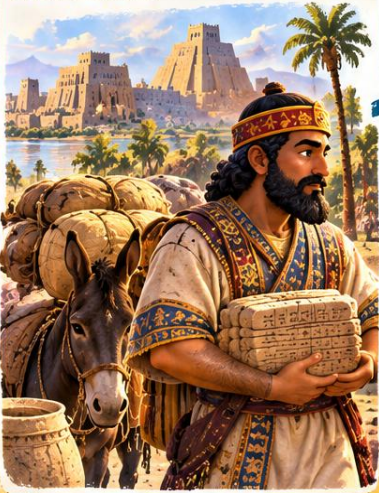
Farklılıkları bul: Hangi bölgede hangi katkı öne çıktı?

TİCARETLE GELEN ETKİLEŞİM

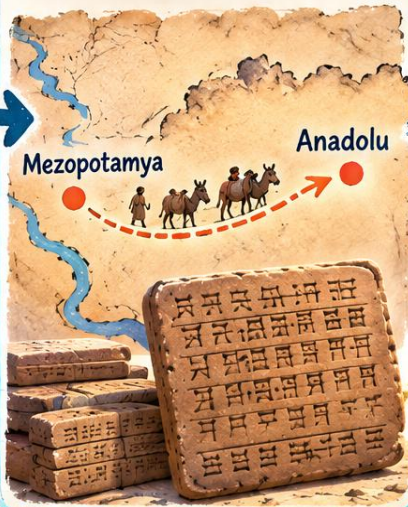
ASURLU TÛCCARLAR

Kaniş (Kültepe) gibi merkezlerde pazarlar kurdular.

YAZININ YOLCULUĞU

Çivi yazısı, ticaret yoluyla Anadolu'ya taşındı.

SÖNÜÇ

Anadolu'da tarihî çağların başlamasına katkı sağladı.

Ticaret yalnızca ürünleri değil,
bilgileri ve kültürü de taşır.

ORTAK MİRASIMIZ TOPARLAYALIM

MEZOPOTAMYA

Yazı, kanunlar,
astronomi ve tarım.

ANADOLU

Para, antlaşmalar,
bilim ve ticaret.

ORTAK NOKTA

Yönetim, kayıt, hukuk,
ibadet ve ticaret.

ETKİLEŞİM

Asurlu tüccarlar yazıyı
Anadolu'ya taşıdı.

Medeniyetlerin katkıları,
bugün de yaşamımızı etkiler.

ORTAK MİRASIMIZ

Mezopotamya ve Anadolu
Medeniyetlerinin Katkıları

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER

ETKİNLİK 1 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Cümleleri oku, doğruysa D, yanlışsa Y yaz.

1 Sümerler çivi yazısını geliştirdi.

☐

2 Parayı ilk kullananlar Sümerlerdir.

☐

3 Hititlerle Mısırlılar Kadeş Antlaşması yaptı.

☐

4 Asurlu tüccarlar yazıyı Anadolu'ya taşıdı.

☐

BOŞLUKLARI TAMAMLA

Sümerler • Lidyalılar • Hititler • Asurlular

1 İlk yazıyı geliştirenler _____.

2 Paranın kullanımıyla öne çıkanlar _____.

3 Kadeş Antlaşması'nı yapan Anadolu medeniyeti _____.

4 Yazıyı Anadolu'ya taşıyan tüccarlar _____.

ETKİNLİK 2 – KATKIYI BUL!

Medeniyeti doğru katkıyla eşleştir.
Harfi boşluğa yaz.

MEDENİYETLER

1. Sümerler _____
2. Babiller _____
3. Asurlular _____
4. Hititler _____
5. İyonlar _____
6. Lidyalılar _____
7. Frigler _____
8. Urartular _____

KATKILAR

- A. Fibula ve dokumacılık
- B. Çivi yazısı
- C. Su kanalları ve kaleler
- D. Kadeş Antlaşması
- E. Para
- F. Ninova Kütüphanesi ve ticaret
- G. Bilim ve düşünce
- H. Hammurabi Kanunları

Bir eşleştirmeyi seç ve nedenini yaz: _____

ETKİNLİK 3 - BENZERLİK VE FARKLILIK

Bir Mezopotamya ve bir Anadolu medeniyeti seç. Bilgileri kaynak notlardan yararlanarak yaz.

Seçtiğim Mezopotamya medeniyeti:

Seçtiğim Anadolu medeniyeti:

BENZERLİK

FARKLILIK

Katkıları hangi ortak ihtiyaç ya da coğrafi koşul etkilemiş olabilir?

ETKİNLİK 4 – MEDENİYET BULMACASI

TARİH
BİZİ
BİRLEŞTİRİR

İpuçlarını çöz, kavramı yaz.

1

Sümerlerin geliştirdiği yazı türü.

2

Sümerlerin çok katlı tapınak yapısı.

3

Asurluların Anadolu'daki önemli ticaret merkezi.

4

Hitit kraliçesinin unvanı.

5

Lidyalıların alışverişi kolaylaştıran katkısı.

6

Friglerin çengelli iğnesinin adı.

7

Hititler ile Mısırlılar arasında yapılan antlaşma.

Geçmişi keşfet,
daha güzel bir gelecek kur!

CEVAP ANAHTARI

Etkinliklerin çözümleri ve açık uçlu sorular için örnekler

ETKİNLİK 1 · DOĞRU-YANLIŞ

1. D — Sümerler çivi yazısını geliştirdi.
2. Y — Parayı ilk kullananlar Sümerler değildi.
3. D — Hititler ve Mısırlılar Kadeş Antlaşması'nı yaptı.
4. D — Asurlu tüccarlar yazıyı Anadolu'ya taşıdı.

BOŞLUK DOLDURMA

1. Sümerler
2. Lidyalılar
3. Hititler
4. Asurlular

ETKİNLİK 2 · EŞLEŞTİRME

1. **Sümerler** → B · Çivi yazısı
2. **Babiller** → H · Hammurabi Kanunları
3. **Asurlular** → F · Ninova Kütüphanesi ve ticaret
4. **Hititler** → D · Kadeş Antlaşması
5. **İyonlar** → G · Bilim ve düşünce
6. **Lidyalılar** → E · Para
7. **Frigler** → A · Fibula ve dokumacılık
8. **Urartular** → C · Su kanalları ve kaleler

ETKİNLİK 3 · ÖRNEK KARŞILAŞTIRMA

Örnek: **Sümerler** ve **Hititler** yazılı kayıtlara katkı sağladı. Sümerler çivi yazısıyla, Hititler Anal yıllıkları ve Kadeş Antlaşması'yla öne çıktı. Öğrencinin seçtiği medeniyetlere göre benzer ve farklı, kaynakla uyumlu yanıtlar kabul edilir.

ETKİNLİK 4 · MEDENİYET BULMACASI

1. Çivi yazısı
2. Ziggurat
3. Kaniş (Kültepe)
4. Tavananna
5. Para
6. Fibula
7. Kadeş Antlaşması

★ Açık uçlu yanıtlarda anlamca doğru ve gerekçeli cevaplar kabul edilir.

KİM NEYİ BULDU?

Her medeniyet, dünyaya ayrı bir iz bıraktı.
Peki, kim neyi buldu?

Farklı medeniyetler
aynı dünyada
iz bıraktı...

1

Sümerler

- Kil tablet
- Çivi yazısı

Yazıyı geliştirdiler.

2

Babiller

- Taş kanun sütunu
- Hammurabi Kanunları

Yasalara yön verdiler.

3

Asurlular

- Ticaret kervanı
- Ticaret yolları ve koloniler

Ticareti ve yol ağlarını geliştirdiler.

8

Urartular

- Su kanalları
- Sulama sistemi

Tarımı geliştirdiler.

MEDENİYETLERİN İZİNDE

4

Hititler

- Kadeş Antlaşması

Barişe imza attılar.

7

Frigler

- Fibula (çengelli iğne)

Giyimde yenilik getirdiler.

6

Lidyalılar

- Altın para
- Ticaret pazarı

Parayı kullanan ilk medeniyet olarak bilinir.

5

İyonlar

- Bilim ve felsefe
- Geometri, astronomi

Bilime ve düşünceye yön verdiler.

Akıllıda Kalsın!

Küçük ipuçları
büyük hatıralar
biriktirir!

Sümerler
→ Çivi yazısı

Babiller
→ Kanunlar

Asurlular
→ Ticaret kolonileri

Hititler
→ Kadeş Antlaşması

İyonlar
→ Bilim ve düşünce

Lidyalılar
→ Para

Frigler
→ Fibula

Urartular
→ Su kanalları